

Tillægsaftale om udbudsrammer for 6 GW havvind og Energiø Bornholm

***Tillægsaftale til Klimaaftale for energi og industri mv.
2020, Tillægsaftale til Klimaaftale om grøn strøm og
varme 2022 og Tillægsaftale om Energiø Bornholm
2022***

(30. maj 2023)

Aftale mellem

Regeringen (Socialdemokratiet, Venstre og Moderaterne), Socialistisk Folkeparti, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti, Enhedslisten, Radikale Venstre, Dansk Folkeparti og Alternativet

Danmark har store havarealer med gode vindressourcer og de danske farvande har potentiale til at blive grønne kraftværker. Denne aftale fastlægger rammerne for danmarkshistoriens største udbygning af havvind på 9 GW, der potentielt kan blive til 14 GW eller mere, såfremt havvindsoptimerne udnytter den frihed, der indgår i aftalen, til at opføre mest muligt kapacitet på arealerne. Parkerne kan dermed bidrage med grøn energi til Danmark og Europa, både i form af grøn strøm, svarende til mere end 14 mio. danske og europæiske husstandes elforbrug eller til PtX-produkter såsom grøn brint.

Af *Klimaaf tale om grøn strøm og varme 2022* fremgår, at aftalepartierne ønsker at høste Danmarks fulde havvindpotentiale, hvilket både indebærer mere havvind både på den korte bane frem mod 2030 og på den lange bane frem mod 2050. Aftalepartierne er enige om, at Danmark skal gå til opgaven på en måde, der forener ambitionerne om massiv grøn omstilling med godt købmandskab. Det skal sikre, at Danmarks havarealer og havvindsressourcer bidrager til fremtidens velfærd og velstand, styrker forsyningssikkerheden, bidrager med grøn strøm til omstilling af Danmark og Europa, og at Danmark opnår størst mulig indtægt og gevinst for det danske samfund, borgere og virksomheder i respekt for natur og biodiversitet.

Aftalepartierne noterer sig, at VE- og elinfrastrukturudbygningen spiller en sikkerhedspolitisk rolle i forhold til europæisk energiuafhængighed og ønsker styrket fokus på de sikkerhedsmæssige aspekter af den grønne omstilling til havs. Aftalepartierne noterer sig i den forbindelse, at Folketingets partier vil blive involveret i lovbehandlingen af direktiverne CER og NIS2, der skal styrke modstandsdygtigheden af både cyberområdet og kritisk infrastruktur.

Markedet for havvind er blevet meget mere gunstigt over de seneste år. Aftalepartierne ønsker at sikre samfundet en andel af gevinsten ved at nyttiggøre det danske havareal, som er en fælles ressource under hensyntagen til natur og biodiversitet.

6 GW havvind

Aftalepartierne er enige om, at udbyde 6 GW havvind placeret i områderne Hesselø, Nordsøen I (tre områder), Kattgat II og Kriegers Flak II, samt følgende udbudsrammer for de 6 GW havvindmølleparker:

Øgede krav til bæredygtighed og social ansvarlighed

Udbud af havvindmølleparkerne afgøres med pris som eneste konkurrenceparameter, mens der stilles en række adgangskrav, der hæver barren for bæredygtighed og social ansvarlighed i forhold til tidligere udbud. Formålet er at sikre en hurtig, enkel og transparent udbudsproces, der samtidig giver sikkerhed for øget bæredygtighed og social ansvarlighed.

De nye adgangskrav er:

- Koncessionshaver skal indhente tredjepartsverificerede miljøvaredeklarationer for hovedkomponenterne (fx fundament, kabler, tårn, vinger, nacelle mm.) hos underleverandørerne på baggrund af livscyklusanalyse (LCA).
- Koncessionshaver skal udarbejde en tredjepartsverificeret livscyklusanalyse (LCA) på projektniveau, som inkluderer både installation, drift og nedtagning af havvindmølleparken.
- Koncessionshavere skal anvende genanvendelige møllevinger medmindre at en markedsanalyse fra Energistyrelsen viser, at kravet forhindrer opførelsen af en eller flere af de 6 GW

havvind inden udgangen af 2030. Såfremt dette er tilfældet, vil kravet i stedet være, at vindmøllerne skal genanvendes til andre formål på nedtagningstidspunktet.

- Der stilles øgede krav om, at koncessionshaver systematisk skal overvåge natur- og miljøeffekter af egen havvindmøllepark med udgangspunkt i en metodemæssig ramme fastlagt af myndighederne mhp. opsamling af viden. Monitorering skal begynde så tidligt som muligt for at sikre en ordentlig baseline. Overvågning og monitorering skal foregå løbende over hele parkens levetid i relevant omfang. Data offentliggøres i sin umiddelbare form.
- Aftalepartierne noterer sig, at havvindsopstillere af egen drift allerede arbejder med at indtænke natur og miljø i deres design af parkerne. Der indføres et krav om positiv påvirkning på havmiljøet og biodiversiteten, gældende for to havvindmølleparker. Én i de indre danske farvande og én i Nordsøen. Det vil medføre, at koncessionshaver skal etablere havvindmølleparkerne med såkaldt natur-inkluderende design, hvor der skal indtænkes tiltag i projektet med positiv indvirkning på udvalgte natur- og miljøparametre på basis af et katalog over presfaktorer i den pågældende park. Det kan fx være naturgenopretningstiltag i selve havvindmølleparken. Tiltaget vil medføre omkostninger for opstillere i omegnen af 50 mio. kr. pr. park. Der tages forbehold for, at tiltaget fsva. kravet til parken i Nordsøen ikke må forsinke udbuddet af parkerne.
- Koncessionshaver skal overholde sociale klausuler, herunder bl.a. krav om anvendelse af et vist antal personer under oplæring og sikring mod social dumping. Dertil kommer overholdelse af menneskerettighederne og internationale konventioner.
- Der indføres kædeansvar for de sociale klausuler, hvilket medfører at koncessionshaverne er ansvarlige for, at både koncessionshaverne selv, men også underleverandører overholder kravene, når de udfører arbejde i Danmark

Frihed til at etablere kapacitet ud over minimumskravet

Udbuddene gennemføres med krav om minimumskapacitet og mulighed for overplanting:

- Havvindmølleparkerne i områderne Nordsøen I, Kattegat II og Kriegers Flak II udbygges med en minimumskapacitet på 1 GW pr. udbudt område og der forberedes en nettilslutningsmulighed på minimum 1 GW for hvert område. Derudover tillades for disse områder fri overplanting, således at koncessionshaverne frit kan etablere kapacitet ud over den udbudte minimumskapacitet på 1 GW pr. udbudt område. Fri overplanting giver mulighed for at forøge de realiserede GW markant, understøtte systemintegration og bidrage til at fremme Power-to-X i Danmark.
- Der stilles krav om, at områdernes minimumskapacitet skal være færdigetableret inden udgangen af 2030. Ønsker koncessionshaver at overplante, skal denne ekstra kapacitet være fuldt etableret senest to år efter fristen for minimumskapaciteten.
- For havvindmølleparkerne i området Nordsøen I vil det gælde, at områderne tilskæres på baggrund af koncessionshavers indmeldte kapacitet og Energistyrelsens minimumseffektivitet oplyst i udbudsmaterialet, således at uudnyttet areal går tilbage til staten og evt. kan anvendes til evt. senere udbud. Formålet er at sikre en effektiv arealudnyttelse i områderne i Nordsøen I og begrænse påvirkningen af markedets frihed.
- Hesselø Havvindmøllepark udbygges med en minimumskapacitet på 0,8 GW og der forberedes nettilslutningsmulighed på minimum 1 GW. Derudover gives mulighed for en samlet kapacitet på 1,2 GW og al kapacitet skal være færdigetableret inden udgangen af 2029, som allerede besluttet med Klimaaftale 2022

Årlig koncessionsbetaling til staten

Havvindmølleparkerne udbydes uden støtte og med en årlig koncessionsbetaling som betalingsmodel. Det indebærer, at tilbudsgiverne deltager i udbuddene ved at tilbyde en fast årlig koncessionsbetaling til staten over 30 år for retten til at benytte havarealet. De detaljerede koncessionsbetingelser fastlægges i forbindelse med udbuddet.

Statsligt medejerskab

Aftalepartierne er enige om følgende vedrørende statsligt medejerskab:

- Udbuddene og realisering af de enkelte havvindprojekter gennemføres med et indirekte statsligt medejerskab på 20 pct.
- I udbudsbetingelserne stilles krav om, at de enkelte koncessionshavere stifter et projektselskab (A/S eller P/S) for hver havvindmølleparks anlæggelse, drift og evt. dekommissionering. Staten vil, under nærmere bestemte vilkår, som fastsættes af myndighederne i forbindelse med markedsdialogen og angives i relevante selskabsdokumenter samt ejer- og investeringsaftale, blive medejer i havvindmølleprojekterne via et nyoprettet statsligt holdingselskab (A/S), som indskyder pro rata egenkapital, der til enhver tid sikrer staten en ejerandel på 20 pct. i de enkelte projektselskaber. Det statslige holdingselskab skal sikres sædvanlige markedskonforme minoritetsbeskyttelsesrettigheder så vidt muligt svarende til, hvad en privat investor typisk ville kræve ved en ejerandel på 25 pct., herunder fx fortegningsret til pro rata at deltage i nytegning af aktier ved kapitaludvidelse samt en aftalebase-ret til at kunne gennemføre granskning af projektselskabets forhold, som ligner retsstillingen efter selskabsloven om ret til granskning mm. Aftalekredsen noterer sig, at myndighederne ikke vurderer at der er særlig risiko for skattespekulation forbundet med en P/S fremfor en A/S-konstruktion.
- For at sikre størst mulig transparens for mulige bydere i de statslige udbud vedlægges udbudsmaterialet udkast til vilkårene, herunder til relevante selskabsdokumenter, for det statslige holdingselskabs medinvestering i og efterfølgende medejerskab af de enkelte havvindprojekter.
- Aftalepartierne er enige om, at den danske stat vil agere som ansvarlig og langsigtet ejer af holdingselskabet, og at det statslige holdingselskab skal drives på et forretningsmæssigt grundlag med henblik på at sikre størst mulig økonomisk værdiskabelse for staten af medejerskabet i de kommercielle havvindprojekter. Aftalepartierne er enige om, at staten i overensstemmelse med statens ejerskabspolitik agerer i henhold til armslængdeprincippet mellem staten og holdingselskabets ledelse. Armslængdeprincippet indebærer bl.a., at bestyrelsen har ansvaret for og frihedsgraderne til at drive selskabet på ejernes vegne, samt at bestyrelsen og direktionen varetager den strategiske og daglige ledelse af selskabet.

Aftalepartierne er enige om, at de samlede, forventede indtægter fra udbuddene af de 6 GW vil blive disponeret til at finansiere eventuel støtte til Energiø Bornholm i den 20-årige støtteperiode. Indtægterne fra udbuddene af de 6 GW, der indbetales i de resterende 10 år vil herefter tilgå det fremtidige råderum.

Såfremt udbuddet af Energiø Bornholm resulterer i et lavere støttebehov end det samlede støteloft eksempelvis som følge af EU-støtte der kan komme havvindopstiller til gode, eller udbuddene af de 6 GW havvind resulterer i højere indtægter end forventet, inden for støtteperioden for Energiø Bornholm, tilbageføres midler til Grøn Fond op til 4,9 mia. kr. i perioden 2030-2040 svarende til finansieringstrækket til Energiø Bornholm. Ud af eventuelle merindtægter i perioden 2030-40 øremærkes op til 350 mio. kr. til Havnaturfonden (jf. bilag 1). Eventuelle merindtægter

herudover i perioden 2030-40 samt evt. merindtægter efter 2040 tilfalder det fremtidige råderum. Den samlede økonomi opgøres endeligt i forbindelse med gennemførelsen af udbuddene forventeligt medio 2025. Aftalen indbudgetteres inden 2030.

Aftalepartierne noterer sig, at der er tale om historisk store udbud af havvind med nye og forøgede krav, herunder indførelse af statsligt medejerskab, som tilfører kompleksitet til udbudsprocessen.

Der er tale om en stram tidsplan frem mod fuld realisering ved udgangen af 2030, for Hesselø i 2029, og der er risiko for forsinkelser undervejs. Aftalepartierne er enige om, at et statsligt medejerskab ikke ændrer på ambitionerne for etableringstidspunktet for de aftalte havvindmølleparker. Aftalepartierne noterer sig videre, at der i forlængelse af indgåelse af koncessionsaftalerne vil være en *due diligence*-proces mellem det statslige holdingselskab og projektselskabet, som planlægges at kunne gennemføres inden for en periode på 6 måneder. Aftalepartierne vil blive inddraget, såfremt der viser sig konkrete forsinkelser i tidsplanen.

Aftalepartierne er samtidigt enige om, at det statslige medejerskab alene har til formål at sikre den danske stat en fair og rimelig andel af værdiskabelsen fra anvendelse af havarealet til havvind, og at der kan findes alternative modeller, hvormed man også ville kunne få andel i værdiskabelsen. Der er ikke med denne aftale taget stilling til, om der skal være statsligt medejerskab af fremtidige havvindmølleparker.

Direkte statsligt medejerskab er således et nyt element i den danske havvindudvikling, og det er derfor vigtigt at blive klogere på, om modellen fungerer som intenderet. Aftalepartierne noterer sig i den forbindelse, at det fremgår af *Klimaaf tale om grøn strøm og varme 2022*, at der igangsættes analysearbejder, der hurtigst muligt skal belyse og udfolde et beslutningsoplæg for, hvordan nyttiggørelsen af Danmarks havarealer og havvindsressourcer skal gennemføres i fremtiden, herunder forskellige modeller for indtægtsdeling og andre alternativer til statsligt medejerskab. Analysen af rapporteres senest ved udgangen af 2024.

Finansiering

Statslige administrationsudgifter vedr. nye adgangskrav for bæredygtighed og social ansvarlighed holdes inden for myndighedernes eksisterende rammer til og med 2026. Der afsættes efterfølgende 5,9 mio. kr. årligt fra 2027-2029 og 2,5 mio. kr. i 2030 til statslige administrationsudgifter forbundet med nye bæredygtighedskriterier, *jf. tabel 1*. Udgifterne finansieres ved prioritering af råderummet fra 2027-2030.

Tabel 1

Statslige administrationsudgifter ved nye bæredygtighedskrav og finansiering (mio. kr., 2022-priser)

Mio. kr./år.	2027	2028	2029	2030
Krav om overvågning af egen park	3,7	3,7	3,7	2,0
Nature inclusive design (32 parker)	2,2	2,2	2,2	0,5
I alt	5,9	5,9	5,9	2,5
Finansiering (råderum)	5,9	5,9	5,9	2,5

Energjø Bornholm

Energjø Bornholm er et ambitiøst og innovativt nybrud i udbygning med dansk havvind i stor skala og kan blive den første energjø af sin slags og Østersøens grønne kraftcenter. Med projektet etableres både 3 GW havvind og en elhandelsforbindelse fra Sjælland til Tyskland over Bornholm. Det bidrager med massive mængder grøn strøm, knytter vores elmarkeder endnu tættere sammen, hvilket styrker elforsyningsikkerheden samt den lokale og regionale udvikling på Bornholm og vil komme borgere og virksomheder i Danmark til gavn med lavere elpriser og stabil, grøn energiforsyning. Endelig vil Energjø Bornholm bidrage til at styrke energisikkerheden i Danmark og Europa og kan understøtte Danmarks PtX-målsætninger.

Udbud af 3 GW havvind som en del af Energjø Bornholm

Aftalepartierne er enige om at igangsætte udbud af 3 GW havvind som en del af Energjø Bornholm med henblik på realisering inden udgangen af 2030.

Aftalepartierne er endvidere enige om, at udbygningen med havvind omkring Energjø Bornholm bør ske på markedsvilkår og støttefrit. Aftalepartierne har en politisk forventning om, at den store markedsinteresse i at etablere havvind understøtter, at havvinden kan etableres støttefrit. Aftalepartierne noterer sig på den baggrund, at der uagtet antagelsen om støttefri havvind er et forventet behov for støtte til elhandelsforbindelsen mellem Sjælland og Bornholm samt halvdel af landanlægget på Bornholm. Aftalepartierne er dog enige om at investere i og afsætte finansiering på 17,6 mia. kr. til Energi Bornholm med henblik på at understøtte, at Danmark og Europa bliver grønnere, sikrere og mere uafhængige af fossil energi fra bl.a. Rusland. Støtten svarer til det estimerede behov, der følger af omkostninger til øgede bæredygtighedskrav samt etableringen af den danske del af elhandelsforbindelsen mellem Sjælland og Bornholm og tilhørende energiinfrastruktur. Tyskland finansierer deres del af elinfrastrukturen bestående af elhandelsforbindelsen fra Tyskland til Bornholm og halvdel af landanlægget på Bornholm.

Aftalepartierne er enige om, at Energjø Bornholm udbydes med følgende rammer:

- Udbuddet afgøres med pris som eneste konkurrenceparameter for at sikre hurtig, enkel, objektiv og transparent proces med lavest mulig risiko for forsinkelse.
- Samtidig fastsættes en række adgangskrav, der skal sikre øget bæredygtighed og social ansvarlighed i udbuddene (jf. vilkår fastsat for de 6 GW).
- Udbuddets afgøres ved laveste faste pristillæg pr. kilowatt-time eller størst betaling til staten i form af årlig koncessionsbetaling.
- Støtten udbetales over 20 år. Koncessionsvinderen kan til hver en tid i løbet af perioden udtræde af støtte modellen og frasige sig at modtage støtte. Såfremt det vindende bud er i form af en fast årlig koncessionsbetaling, betales denne over 30 år. Koncessionsvinderen kan ikke udtræde af koncessionsbetalingen.
- Støttebetalinger underlægges et samlet udbetalingsloft for staten på 17,6 mia. kr. i 20 år og et årligt støtteloft på 20 pct. højere end det gennemsnitlige, samlede loft over en 20-årig periode. Det årlige loft fastsættes på baggrund af det vindende bud. Støtteloftet i de enkelte år definerer den maksimale statslige støtteudbetaling i det konkrete år. Den samlede statslige støtteudbetaling kan ikke overstige det fastsatte udbetalingsloft, ligesom der ikke kan overflyttes støtteudbetalinger mellem årene.

- Tilbudsvinderen får det fulde område til rådighed med mulighed for op til 800 MW overplanting. Minimumskapaciteten (3 GW) skal stå færdig inden udgangen af 2030, mens øvrig kapacitet kan opstilles op til 2 år efter. Støtten tildeles minimumskapaciteten på 3 GW.

Aftalepartierne noterer sig, at tidsplanen er presset, og at der er betydelig risiko for forsinkelse af projektet, hvilket blandt andet skyldes et overophedet globalt marked for elteknisk udstyr. Aftalepartierne noterer sig endvidere, at der arbejdes for at mitigere risiko for forsinkelse, hvilket kan indebære, at nogle milepæle i projektet skubbes, herunder afgørelse af udbud af havvind. Aftalepartierne understreger den fortsatte ambition om, at Energiø Bornholm etableres inden udgangen af 2030.

Aftalepartierne lægger vægt på den lokale opbakning til og involvering i den grønne omstilling og det konkrete projekt på Bornholm. Aftalepartierne noterer sig i den forbindelse, at eventuel kompensation relateret til landanlæg på Bornholm vil blive drøftet som led i opfølgning på *Klimaaftale om grøn strøm og varme 2022* vedrørende mulige tiltag til lokal og kommunal opbakning. Endvidere bakker aftalepartierne op om, at Energinet arbejder for at imødekomme det lokale ønske om, at energiøen kan tilkobles det bornholmske elnet, hvilket kan styrke den bornholmske forsyningssikkerhed og levere grøn strøm til bornholmske elforbrugere.

Aftalepartierne noterer sig derudover, at evt. håndtering af Energinets risici i forbindelse med projektet ikke er endelig afklaret. Såfremt håndtering heraf fordrer det, vil det blive drøftet i forligskredsen, og partierne forpligtes til at tilvejebringe evt. yderligere finansiering, såfremt der er behov herfor.

Aftalepartierne noterer sig, at støtte modellen for Energiø Bornholm kræver endelig godkendelse fra Europa-Kommissionen. Europa-Kommissionen har 14. marts fremsat forslag til elmarkedsreform. Såfremt forslaget vedtages og finder anvendelse for projektet, vil aftalepartierne drøfte håndtering, herunder fx støttelofter, støtte model og finansiering, forud for projektets udbudsafgørelse.

Aftalepartierne anerkender, at såfremt der ikke indkommer bud på at etablere havvind under det fastsatte støtteloft, vil projektet ikke blive realiseret. Som følge heraf vil der i udgangspunktet være strandede omkostninger for ca. 1,2 mia. kr., som vil skulle finansieres, hvis projektet afbrydes. Aftalepartierne mødes i givet fald for at drøfte finansieringen heraf. Aftalepartierne anerkender, at ved evt. nye aftaler om genudbud vil havvinden først være opstillet efter 2030.

Aftalepartierne er enige om, at støtteloftet finansieres via disponering af estimerede indtægter fra kommende udbud af minimum 6 GW havvind samt Grøn Fond og fremtidigt råderum, *jf. tabel 2*. Aftalepartierne noterer sig, at der disponeres over fremtidigt råderum, og at der således vil være færre midler til andre prioriteringer. Såfremt de faktiske indtægter fra de 6 GW viser sig lavere end forventet, forpligtes aftalepartierne til at finde yderligere finansiering.

Finansiering

Tabel 2

Udgifter og finansiering til støtte af Energiø Bornholm (mia. kr., faste 2022-priser)

	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	
2030-2040											
Disponering af indtægter fra 6 GW	0,44	0,44	0,44	0,44	0,44	0,44	0,44	0,44	0,44	0,44	
Grøn Fond	0,45	0,45	0,45	0,45	0,45	0,45	0,45	0,45	0,45	0,45	
Fremtidigt råderum	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
I alt finansiering	0,88	0,88	0,88	0,88	0,88	0,88	0,88	0,88	0,88	0,88	
I alt udgifter	0,88	0,88	0,88	0,88	0,88	0,88	0,88	0,88	0,88	0,88	
2040-2049											
Disponering af indtægter fra 6 GW	0,44	0,44	0,44	0,44	0,44	0,44	0,44	0,44	0,44	0,44	8,7
Grøn Fond	0,45	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4,9
Fremtidigt råderum	-	0,45	0,45	0,45	0,45	0,45	0,45	0,45	0,45	0,45	4,0
I alt finansiering	0,88	0,88	0,88	0,88	0,88	0,88	0,88	0,88	0,88	0,88	17,6
I alt udgifter	0,88	0,88	0,88	0,88	0,88	0,88	0,88	0,88	0,88	0,88	17,6

Aftalens karakter

Aftalepartierne er enige om, at aftalen gælder for perioden 2023-30, hvorefter aftalens forligsbindinger – med undtagelse af aftalens indhold vedrørende statens ejerskab af det statslige holdingselskab – betragtes som udløbet.

Aftalepartierne er enige om, at følgende dele af aftalen er omfattet af forlig:

- Udbudsrammer for de 6 GW: Pris som konkurrenceparameter, nye adgangskrav for bæredygtighed og social ansvarlighed, krav om minimumskapacitet, tilskæring af areaerne i Nordsøen og mulighed for overplanting samt betalingsmodel. Aftalepartierne noterer sig, at GW besluttet med FL22 overgår fra at være en stemmeaftale til nu at være forligsbelagt.
- Statens ejerskab af det statslige holdingselskab og statens ejerskabsvaretagelse af det statslige holdingselskab. Væsentlige ændringer i statens ejerandel i det statslige holdingselskab vil alene kunne ske efter enighed mellem aftalepartierne.
- Udbudsrammer for Energiø Bornholm: Pris som konkurrenceparameter, nye adgangskrav, krav om minimumskapacitet og mulighed for overplanting, støttemodel og evt. betalingsmodel, samt samlet støtteudbetalingsloft og årlige støtteudbetalingslofter.
- Tilvejebringelse af finansiering af strandede omkostninger, hvis projektet Energiø Bornholm afbrydes. Tilvejebringelse af udestående finansiering, hvis de faktiske indtægter fra udbud af de 6 GW havvind viser sig lavere end forventet.

Resten af aftalen har karakter af en stemmeaftale. Aftalepartierne forpligter sig til at stemme for de lovforslag og bevillingsmæssige hjemler, der udmønter aftalens indhold. Aftalepartierne står derfor frit, når den nødvendige lovgivning er vedtaget, med mindre der er tale om aftaleelementer omfattet af forlig.

Bilag 1 - Havnaturfond

Aftalepartierne noterer sig, at der med Aftale om finansloven for 2023 blev afsat 2 mio. kr. i 2023 til at belyse mulighederne for eventuelt at etablere en havnaturfond. Formålet med en havnaturfond kan bl.a. være at bidrage til viden om miljø og natureffekterne af VE-udbygningen på havet og til omkostningseffektiv genopretning af havnatur og biodiversitet med henblik på at forbedre miljøtilstanden i havet.

Aftalepartierne noterer sig, at partierne bag aftale om Grøn Fond (regeringen, Socialistisk Folkeparti, Radikale Venstre, Enhedslisten, Det Konservative Folkeparti), som led i fastsættelsen af rammerne for nyttiggørelse af havressourcer, har afsat i alt 500 mio. kr. fra Grøn Fond i perioden 2024-2030 til en havnaturfond. Regeringen vender tilbage til aftalekredsen bag Grøn Fond og aftalekredsen bag finansloven for 2023 i primo 2024 med resultatet af den igangsatte analyse af mulig indretning af en havnaturfond. I det omfang der er merindtægter fra havvindudbudene ud over det forventede, øremærkes yderligere op til 350 mio. kr. til en havnaturfond. Aftalepartierne noterer sig derudover, at der kan ses på muligheden for yderligere finansiering, herunder fra private aktører.